

Område 7: Långhuset

Allmänt

Läge

Område 7 är platsen för två långhus från järnåldern. Området är ca 50 x 100 meter stort och inrymmer en över 40 meter lång, helt plan yta av väst-östlig orientering. Norrut har man berget i ryggen och framför sig blickar man ut över den öppna marken ner mot Rosenkälla i söder. Området ligger knappt 50 meter från den lilla vägen från Tinnerö gård. Tinnerö rundloge är belägen drygt 400 meter åt NV.

Topografi

Den plana ytan, långhusterrassen, är belägen i sydslutningen av en höjd (höjdens hållmarker=omr.8). Terrassen ligger ca. 90 m.ö.h.

Geologi

Det är gott om mindre block i kanten av terrassen, särskilt i sydkanten. Mitt på terrassen ligger bara enstaka småblock. Se även under Kultur.

Natur

Den plana terrassen är glest klädd av buskar mot kanterna. I kullens sydslutning ner mot terrassen står en hel del ekar. Ett tjugotal meter från terrassen står en jätteek. Tittar man söderut ser man flera grova ekar som står fritt eller i små dungar på den i övrigt öppna betesmarken. Rakt fram, ca 100 meter söder om grusvägen står den grövsta av dem, som ser ut att vara drygt metergrov.

Kultur

Områdets huvudattraktion utgörs av en 40 x 10 meter stor, uppbyggd husgrundsterrass (fornlämning nr 304, Linköpings stad). Terrassen begränsas i söder av en 4-6 dm hög terrasskant. Längs sydkanten ligger 2-6 dm stora block. En parallell rad med block går längs nordkanten. I väst- och östkanten ligger ett par större block.

På husgrundsterrassen förmodades ett stort långhus ha legat under äldre järnålder (=romersk järnålder). Fram tills helt nyligen doldes dock lämningarna av ett lager grästorv, varför inget kunde bevisas. År 2001 skrapades försiktigt grästorven bort, för att se om skador på fornlämningen uppkommit efter en skogsavverkning. Man kunde då konstatera att det, istället för ett stort långhus, stått två stycken långhus på den plana ytan. Fynd av brända människoben och en vikingatida pärla kan tolkas som att den forna boplatsen har använts som gravplats efter det att bosättningen övergivits (Olle Hörfors muntl.).

Tinnerö hörde mellan 1703 och 1962 till Sturefors gods. En stor del av fastigheten användes länge som slätteräng, och kallades Tinnerö ängar. Så sent som på 1870-talet fanns ännu stora ängsytor, omfattande bl.a. hela höjdpartiet längs västra delen av Södra slingan (inbegripande omr. 7-10).

Några år före fältbesöket måste terrassen ha röjts. De många små hasselbuskarna är uppkomna som stubbskott.

Vegetation

Trädskikt

Utanför terrassen står en del ekar. En av ekarna har märken av hackspetthackningar och en begynnande skorpbark med gul mjöllav och brosklavar.

Buskskikt

I terrassens utkant står buskar och småträd av ett flertal arter, med dominans av hassel och nyponrosbuskar. Även hartsros är vanligt förekommande. Det finns flera vildaplar och små getaplar samt ett par större, honliga getaplar. Övrigt buskskikt utgörs av småekar, skogstry, en och trubbhagtorn.

Fältskikt

På den yta där grästorven skrapats av präglades vegetationen hösten 2001 ännu av det stora innehållet av störningsarter. Följande arter växte i den nyblottade jorden:

Hundäxing	Lomme	Hönsarv	Gårdsskräppa
Vitgröe	Vitklöver	Majveronika	Våtarv
Timotej	Grässtjärn-blomma	Obestämd daggkåpa	Vägstistel

På den välbetade, öppna marken ikring växer flera hävdarter. Vid fältbesöket antecknades blåklocka, prästkrag, ängssyra, buskviol, skogsklöver och knölsmörbomma. Även vaxskivlingar indikerar att marken är ogödslad och långvarigt hävdad. Två arter vaxskivlingar påträffades.

Det växer även en del ängshavre vid terrassen, en huvudart för artrik torrängsvegetation. Några ytterligare torrängsarter är gråfibbla, svartkämpar, fårsvingel, sammetsdaggkåpa, gulmåra, vitmåra, rödsvingel och knippfryle. I NO sticker en liten hällmarkskant fram. I och kring hällen växer de torkanpassade växterna liten fetknopp, bergsyra och femfingerört. I den norra kanten av terrassen växer även piggstarr och bergmynta. Den sistnämnda växer ganska rikligt, har karminröda blommor och doftar mynta.

Övriga fältskiktsväxter utgörs huvudsakligen av triviala arter, som förekommer i de flesta typer av gräsmarker:

Gräs:	Örter:	Gulvial	Hundloka
Kamäxing	Röllika	Höstfibbla	Brännässla
Rödven	Vanlig smörblomma	Obestämd kardborre	Hallon
Ängsgröe	Åkervädd	Teveronika	Ogräsmaskros

Bottenskikt

Gräshakmossa är vanligt förekommande insnärjd bland gräs och örter.

Epifyter

Ej noterade, förutom på en ek - se under trädskikt.

Småmiljöer

7:1 Jätteek

I slutningen ovanför terrassen står en 10 dm grov ek inklämd mellan höga hasselstrutar. Dess topp är avbruten, men trädet är ännu vid liv trots att det ser mer dött ut än levande. På den grova skorpbarken växer gulpudrad spiklav och rikligt med mjöllavar. En del bark håller på att lossna och falla av. I barken syns spår av taggtråd. Det finns håligheter i trädet. Kanske är stammen helt ihålig. Vid stambasen kommer en del mulm fram. Intill eken finns block som är övervuxna med fällmossa. Här står också en buske av oxbär eller svartoxbär.

7:2 Murkna stubbar

Två långt nedbrutna stubbar hittades. De är klädda med mossor och Cladonia-lavar.

Artgrupper

Kärlväxter

Hopprätvingar

Vid besöket observerades sydängsgräshoppa och buskvårtbitare, men ett flertal arter finns säkert.

Aktiviteter

Järnåldersövningar

Det är intressant att föreställa sig hur bopplatsen med de två långhusen kan ha sett ut. Sitt med det skyddande berget i ryggen och tänk er att ni har den då naturligt flytande övre delen av Tinnerbäcken (nu täckdikad) och den oreglerade Rosenkällasjön snett framför er. På de nu ekbevuxna småkullarna rakt fram utbredde sig hägnader, som nu är fornlämningar. Hela landskapet i alla riktningar var bebott. Till varje bopplats hörde ett eget gravfält som normalt låg inom synhåll. Fantisera på plats om hur livet tedde sig. Återkom gärna efter att ni tagit reda på mer fakta (Länsmuséet är en bra källa). Kanske kan ni spela upp ett historiskt spel utgående från långhusen. Tänk på att inte göra upp eld, inte flytta på stenblock eller på annat sätt åsamka skada.

Växtundersökningar

Arbeta med rutor som läggs ut på fasta ställen och återbesöks under en följd av år, för att se förändringar. Ett förslag är att lägga någon ruta inom ytan med avskrapad grästorg och någon jämförelseruta på marken intill. Tänk på att noga beskriva hur rutorna läggs ut, så att de vid kommande tillfällen kan läggas så likt som möjligt. Använd måttband och syftkompass för avstånd och riktning till fasta föremål såsom speciella träd, stubbar eller block. Man brukar använda sig av kvadratmeterstora rutamar och bedöma växters täckningsgrad.